

**ДИАНА ПЕТРОВА**  
**ЛЕЧЕНИЕ ИЗВЪН ЗАКОНА**

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Снегът покрива дърветата, тревата и окаяните панелни блокове с белите си поли. Колата спира. Отварям вратата в тишината. Стъпвам внимателно, като се стремя да не намачкам безупречно гладката повърхност. През това време Йордан вече звъни по телефона.

— Айде бе, къде си? Аха, ясно. Наляво, ама след разклона. Окей.

— Близко ли сме? — питам. Йордан не отговаря. Пали и аз се качвам отново: — Траян си е купил апартамент на село — казвам, докато затварям вратата на автомобила.

— Селото е благодатна почва за развитието на таланти.

— Така ли? Не знаех.

— Глупости! Иначе нямаше да сме тук днес.

— Никой не е твърдял, че Димитър е талант. Просто особен случай.

— Особен случай, а? Като мен, като теб, като Траян.

— Точно така — протягам се. — Ти изпробва ли диктофона?

— Как мислиш?

— Мисля, че си. И то няколко пъти.

Йордан се подсмивва и продължава да се оглежда за пряката, по която да свие. Паркира след минута и се обажда отново. Излизаме от колата и палим по цигара. Кратко след лекото замайване установявам, че това е първата ми от година насам. Дръпвам няколко пъти и изпушвам облаци дим. Изведнъж от миризливия вход изскача Траян, все едно се пързулва на сноуборд. Пораснала му е брада, а лицето му е придобило загар, постоянен загар. Извън тези промени, тялото му си е все така тийнейджърско.

— Ехе, глупаци, добре сте ми дошли!

— О, това ти ли си бе! — разтварям широко учудени очи.

— Аз и още някой — завърта длан като ветропоказател, все едно измерва лудостта си, а после добавя. — Къде зарязва домочадието?

— Стегна ме шапката и ето ме тук — очите ни се пълнят бързо и едновременно.

— Добре — отмества поглед той от мен, — пичът ще е в заведението след половин час. Пеша ли ще идем или да се мятаме на червения кон?

— Кон, кон, ама ни доведе до селото ти — бълва дим Йордан.

— Да идем пеша — предлагам.

Двамата се споглеждат. Усмивам се и ми става топло и уютно, но после веднага се сецам какво ми предстои и се стягам. По пътя обсипвам Траян с въпроси.

— Абе той е като мен — заключва малко преди да стигнем до заведението. — Няма да му се плашиш.

Поглеждам към кръчмата, която се простира по няколко царски стълби надолу.

— Колко е висок? — питам, за да се намирам на разговор и паля втора цигара.

— Яко си се спекла обаче.

Свивам рамене. Не ми се захваща спор. През това време Траян свива смачкана цигара с марихуана, дръпва и подава на приятелите си. Изведнъж се усещам, че не помня откъде са се пръкнали останалите трима-четирима мъже. Мълчаливо предават цигарата от ръка на ръка, докато тя стига до мен. Поклащам глава в знак на отказ.

— А ти откъде си? — пита ме единият.

Отварям уста, за да отговоря, но Траян ме прекъсва.

— Ето го човекът — казва и ме поглежда все едно очаква от мен да издекламирам урока си. Едва сега схващам, че и той е притеснен.

Димитър се появява от тъмното като уморен победител. Поглеждам го и ме сразява. Очаквах полуинвалид, с развалени зъби и огорчено чело. А пред мен стои висок мъж, с руса коса и сини очи. Накуцва. Хващам се за това. Може би е от болестта, помислям. Запознаваме се и стискам топлата му ръка.

— Проблем с крака?

— Да.

— Карал си сноуборд ли?

— Не. Найлон.

Избухваме в смях.

— Приятно ми е, Диана.

— Димитър — подава ми ръката си.

— Сам ли?

— Какво сам? А, това ли?! Не, не. Пързалихме се със сина ми.

— Имаш син?

— Да. На 5 години е.

— Да влизаме — вметва се Траян.

„Откога стана толкова досетлив?“, учудвам се наум. Последваме го надолу по царските стълби към широката краеградска маза. Обясняват ми, че е на самообслужване. Димитър си поръчва бира, а аз чаша вино. Сметката е 2 лева. Питам да не би да са сбъркали. Не са. Плащам. През това време всички ме оглеждат от глава до пети и обратно. Избираме място в един ъгъл и аз сядам с гръб към заведението. Йордан ми натъкмява диктофона и ни оставя, без да продума дума.

Щом оставаме сами, отпивам дебела глътка и му се усмихвам.

— Това обаче ме притеснява — Димитър сочи към малката черна машина с червена лампичка.

— Приеми го като бебелефон. То е за да ми е по-лесно... да запиша разговора ни на ръка. Разкажи ми за детството си — сменям темата рязко и моментално осъзнавам абсурдността на въпроса си. Не е възможно да натъпчеш детството си в няколко изречения.

— Перфектно. Най-щастливото детство... Семейството ми е здраво — семейни обеда, вечери...

Смятам си така наизуст, че ако семейството му беше здраво, едва ли щяхме да разговаряме в момента.

— А като тийнейджър?

Тук захапва веднага. Очаквал е този въпрос. Димитър забравя за диктофона и започва да разказва.

— Като тийнейджър бях дивак. След седми клас кандидатствах, приеха ме в хуманитарната гимназия, испанска паралелка.

— Знаеш ли испански?

— Не съм практикувал от доста време, но ако ми се даде възможност, за седмица влизам в час.

Крайно време е да мина към въпроса за който съм дошла.

— На колко години започна да пушиш марихуана?

— На около 15. Тогава лека-полека навлязох към твърдата дрога. Пиех една комбинация, от която се получаваше морфинова реакция. Викахме й КОТКИ. Накрая вече бях наркоман.

Наблюдавам го в профил. Миглите му, очите, ръцете, пръстите, с които върти хартийка от пакетче захар. Трудно ми е да си го представя с инжекция в ръка, как си бие хероин. Освен любопитството, трябва да има и още нещо, за да наруши целостта на вените си. Поглеждам отново в очите му.

— И как се стигна до това?

— Ами средата. С какъвто се събереш, такъв ставаш. Взимах хероин. Тогава бяха смутни времена. Много народ ги вършеше тия работи. Хората покрай мен започнаха да умират. Тогава се изплаших и спрях.

— Какви бяха първите симптоми от твоето заболяване?

— Началните симптоми получих в гимназията — последната година, по това време беше — януари-февруари. Първо ми изтръпна малкия пръст на лявата ръка. Постепенно цялата лява половина на тялото. После дясното ми око заседна в ъгъла. Изглеждах кривоглед. Виждах двойно. Бях на 18–19 години и отидох да се прегледам в Александровска болница. Никой не знаеше какво означават тези оплаквания — може да са признак за инсулти, инфаркти. Нашите ми направиха скенер... Родителите ми се бяха побъркали. Тумори-мумори. Влошавах се. Накрая бях много зле. Слабо си усещах крайниците. Баща ми се свърза с негови приятели. Те ме уредиха да вляза там при специалист по множествена склероза. Първо се минава скенер, а след това ядрено-магнитен резонанс. Чакаше се за скенер тогава — преди десет години. А аз единия ден скенер, другия — ядрено-магнитен резонанс, а третия — овладяване на симптомите, когато стана ясно каква е диагнозата.

Връщам се отново към себе си. Сещам се за разни гадости с болници. Почти всеки човек поне веднъж в живота си е подушвал смъртта отблизо. Може без малко да го е сгазила кола, без малко да се е удавил, без малко да е паднал от високо. Не би трябвало това да ни прави изключителни. Диагностицирането е като змийска отрова. Може да те излекува, но в големи количества може да те убие.

Опитвам се да се съсредоточа.

— А симптомите ти се облекчават с това лекарство?

— Да, лекарите не я лекуват, забавят развитието. Като има пристъп, ти бият урбазон в по-голяма концентрация — от три до пет системи, зависи от концентрацията.

— И това е всичко...

— Да.

— Същото се прави и за диарията.

Засмиваме се. По-лесно и по-удобно е лекарите да са виновни за всичко.

— Чакай, че ме боли, като се смея. Нали съм с мускулна треска от пързаянето — превива се, но аз съм набрала скорост и продължавам.

— В момента, в който разбра каква е диагнозата ти, как се почувства, какво си помисли? Очевидно много зле си се почувствал — не се стърпявам да отговоря преди него.

— Не. Значи първият пристъп беше последван от депресия.

— Бил си на 19, когато това се е случило.

— Да. После си продължих постарому.

— Как бе човек, как се продължава постарому след такава новина?! Как не помисли за самоубийство? — нервите ми подскачат, опънати на ластик. Нещо дрънчи изкуствено в цялата история. Ще ти кажат, че си болен и болестта ти не се лекува, и ти ще вземеш да продължиш живота си нормално.

— Не, о боже! Аз никога не съм вярвал, че съм сериозно болен. Не съм го приемал навътре и това е в основата на моето излекуване. Сигурен съм, че мога да победя това нещо.

— Как разбра, че можеш да се лекуваш с марихуана? Едва ли си го прочел в местния вестник!

— Стечение на обстоятелствата. Веднага след диагнозата, разрових в интернет и проучих нещата. Разбрах, че любимата ми марихуана е моето лекарство. Гледах и филм на Нешънъл Джоографик за множествената склероза. Хората стават все по-зле и никога не си връщат това състояние, в което са били.

— Сега, след като си експериментирал със себе си, имал ли си друг пристъп?

— След тоя пристъп през 2001 година, съм имал още три — съвсем леки.

— 2001 година е когато си бил на 19, нали така?

— Да! След първия пристъп съм получавал само изтръпване, но при всеки е различно. С течение на времето паметта отслабва.

— Тя по принцип отслабва с течение на времето.

— Но тук повече.

— Какво обичаш да правиш, освен да пушиш марихуана и да се срещаш с приятели?

— Умирам да пътувам на стоп. Това ми е запазена марка. Тая година ходих с малкия. Нямах време да изпуша една цигара — 4–5 коли ни качвах. Излезем, опитвам се да свия цигара. Някой спира и продължаваме.

Поглеждам го отново. Чисти сини очи. Заради тях веднага мога да нарежа съмненията. Добре де. Трябваше да си помисля и това. Хубав е. Но се връщам към задачата си. Не бих могла да приема това в личния си живот. Дете на стоп с баща, който пуши трева! Недопустимо! Всъщност аз съм една от всички, които го осъждат и заради които толкова много се дърпаше, преди да се съгласи да разговаря с мен. Отново започва да ми се гади.

— А жена ти как възприема всичко това? Тя от твоята „крвна група“ ли е?

— Тя е художник. Приема всичко.

Не желая да продължа по тази тема. Това е отделна история, която не ме интересува.

— А на детето нещо обяснявал ли си за това какво правиш?

— Не. Малък е.

Започва да разказва за революционен крем от марихуана и за клип, където показвали човек, на който му течало кръв от носа. Намазал се с крема и му минало. И това не ме интересува. Опитвам да го върна към самия него, към неговия живот и мисли.

— Склерозата отразява ли се в други сфери на живота ти? Например върху секса.

— Не, никакъв проблем.

— Някои хора казват, че им харесва да го правят напушени. И все пак не ти ли пречи?

Очевидно го смуцавам. Не се чувствам гузно — струва ми се, че ако не повдигна въпроса, все едно сме си говорили за пчелички.

— Да ми пречи какво? Заболяването или лечението? — ухилва се. — Лечението ми помага, заболяването не ми пречи.

— Проблеми с пикочните пътища?

— Не.

— Не се сещам или по-скоро не желая да те питам друго — обяснявам. — А сега големия въпрос: здравната каса. Какви са взаимоотношенията ти с тази институция, помага ли ти по някакъв начин?

— Лекарствата са пълен кошмар и здравната каса съвсем тенденциозно си прави въртели, защото са скъпи. На нея й струват 2000 лева, на мен не ми струват нищо. Ходя на 6 месеца, изписват ми ги и ги получавам.

#### ЗДРАВНАТА КАСА

Два пъти годишно Димитър ходи на комисия, която следи развитието на заболяването му. Там той се среща с други пациенти в неговото положение с тази разлика, че тяхното състояние прогресивно се влошава. Те имат нужда от придружители, мускулите им постепенно отказват.

Здравната каса осигурява терапия на болните от множествена склероза със скъпите и спасителни интерферони, но само в случай, че хората с коварната диагноза са с до 65 процента инвалидност по заключение от ТЕЛК. За останалите съществуват форуми, в които се предлагат интерферони или бетаферони срещу заплащане. Друг алтернативен източник за отпадналите от списъка за безплатни инжекции е да се подложат на клинични проучвания с нови лекарства, предоставяни им безплатно.

За да бъде регистриран един пациент като болен от множествена склероза, той получава документ с изисквания. В този документ може да се прочете, че пациенти, при които не са изминали две години от началото на заболяването, също нямат право да използват безплатните инжекции.

В добавка трябва да има поне два документирани пристъпа за последната година.

Статистиката сочи, че българите, които боледуват от множествена склероза са над 5000, а всяка година около още 80 души у нас се разболяват. Много от тях крият за заболяването си, за да останат на работа, с придобитите средства от която да си купят спасителните инжекции в случай на по-висока степен на инвалидност.

Ако един болен от множествена склероза отпадне от списъка с безплатни инжекции, това означава, че състоянието му е много тежко и



няма смисъл да му се прилагат интерферон или бетаферон. Предписва се друг медикамент.

Очевидно е, че прекъсването на лечението обезсмисля терапията за болните. Това обикновено са хора в движение, които работят и учат. При нарушение на психическото им равновесие се получава частична загуба на зрение, по-бавно движение на крайниците. Влизат в болница, за да получат кортикостероидна терапия. Болните бързо се инвалидизират поради неадекватно или непостоянно лечение.

За сравнение в Гърция се обхващат 80 процента от хората с множествена склероза, на които се осигурява безплатна терапия. В Италия на пациентите освен интерферони, им се осигуряват и други лекарства. Съществуват и институции за обгрижване на тежко болните. В България те са почти изцяло зависими от грижите на семействата си.

#### МЕДИЦИНСКАТА МАРИХУАНА

Най-мощната алтернатива на интерфероните е медицинската марихуана не само за хилядите болни от множествена склероза, а и за Димитър. Той я прилага като самолечение по четири-пет пъти дневно, особено при влошаване на симптомите. След последния си ядреномагнитен резонанс няма и следа от множествената склероза. Лекарите признават случая за медицински прецедент — чудно защо, след като в Канада и Германия медикаментите за множествена склероза включват съставки от марихуаната.

Медицинската марихуана се използва с лечебна цел в щата Калифорния с над 750 000 пациента. Растението е легализирано в още 16 щата, макар все още да среща проблеми с властите.

\* \* \*

— След като си открил субстанция, която облекчава симптомите, чувстваш ли се излекуван или се тревожиш да не получиш пристъп отново?

— Никога не съм се страхувал. Тревата за мен е начин на живот. Това, че ми помага е плюс. Не я пуша, за да се лекувам.

— Пиеш ли?

— Не много. Обичам бира.

— На всеки шест месеца съм на Комисия в Александровска. Такива комисии има само в по-големите градове. Минавам преглед и получавам протокол. После го нося в Здравната каса заедно с изследванията. Чакам един месец да ми върнат подпечатания протокол, че съм одобрен от комисията. Не по-рано. Те си го спазват. Помня последния път, че някакво вещество ми беше завишено — реактивен кокаин, не ти дават протокола и трябва да идеш да го направиш още веднъж. И става по-зле заради техните простотии.

— Сега колко често ти се налага да ходиш?

— Не ходя. Последните инжекции ги подарих на една жена, болна от същата болест. Аз съм приятел с брат й.

— Но някой ден ще си бъде легално лекарство и у нас — казвам.

— Не вярвам, защото е част от голяма конспирация. По този начин печелят фармацевтичните компании. Те нямат полза от лекарство, което лекува. Затова и са на второ място след оръжейния бизнес и наркотиците.

— Това е ясно на всеки, но все пак видях опаковки в Интернет — канабис във формата на хапчета.

— Няма да я бъде тая.

— Какво си учил?

— Защо?

— Стана ми интересно — какво ли обучение трябва да е преминал човек, който да мисли по този начин?

— Учил съм теология.

— Ти да видиш! — не се стърпях.

— Кога си завършил обучението си?

— Записах след диагнозата — изкарах два семестъра. На третата година прекъснах. Тогава ми се роди детето. Трябваше да се върна и някога щях да продължа.

— Би ли работил като свещеник?

— Не.

Настъпи пауза. Наблюдавах го с длан, обвита около чашата. Той продължи:

— Знаеш ли, след третия ми ядрено-магнитен резонанс направих нещо, което не съм очаквал от себе си.

Забравям за реалния Димитър пред себе си и в миг се озовавам пред Военномедицинска академия, която се извисява пред мен като град в града. По дългите ѝ етажи много хора узнават съдбата си, лекари в сини и зелени престилки се разминават, пациенти чакат уморено в коридорите. Недоволни чистачки, които се оплакват, че машината за чистене не може да проникне по малките ъгли, сноват. Трима души с документи в ръка чакат пред кабинета за ядрено-магнитния резонанс — възпълна жена и двойка старци, които са преплели ръцете си като стръкове боб.

— Защо точно сега намерихте да чистите? — казва възпълната жена, която едва побира седалището си върху една от седалките.

— Как защо? Това е болница — изправя се срещу нея чистачката.

— Ние затова ли плащаме осигуровки?! Да дишаме изпарения...

Двете дами се сборичкват в невротична размяна на реплики. Димитър е застанал прав до стената с леко приведена глава. Краткият скандал го извежда по коридорите на собствените му мисли. Той си налага полугласно да не възлага много. Крие надеждата от културно наследеното си недоволство към света и реда на нещата. Замисля се за чистачките. Колко важни са те — изхвърлят използваното и неизползваното — всичко, което се застоява повече от необходимото. Мият повръщаното, преобличат мъртвите и изхвърлят както дрехите им в предболничните контейнери, така и телата им в погребалните агенции.

— Димитър — трети път! — чува той прорязващия писък измежду коридорите на мислите си.

— Аз, аз... — заеква.

— Специална покана ли чакате?! — срязва го с неприкрито подозрение сестрата. — Пфу, вече трябва да ми плащат и за събуждане...

— Извинете...

Сестрата грабва картоната от ръцете му и преглежда документите.

— Номер взехте ли?

— Да.

— Ами давайте го де, няма да ви чакам цял ден!

— Направление, фактура, изследвания... хайде по-бързичко, ако обичате — двамата влизат в кабинета, а тонът ѝ се смегчава, сякаш когато затвори вратата от вътрешната страна, се прибира на сигурно място. — Съблечете се ето там и елате.

Димитър сваля дънките си и ги просва на стара черна табуретка, чиято драперия е разкъсана вероятно от хилядите дрехи, хвърляни по нея. След няколко минути струпва чорапи, обувки, блузи и остава по боксери.

— И бельото — провиква се сестрата.

Гласът ѝ единствен го държи в реалността. Струва му се, че без раздразнението ѝ, ще отлети от тялото си, което не приема да живее по правилата тук долу.

Фарадевата клетка, в която ще бъде въведен, прилича на стъклен ковчег, а медицинските лица я наричат помежду си: „тръбата“. Просветът е около сто сантиметра, а масата — тясна като койка. Димитър ще легне, ще се изнесе навътре и ще прекара там около половин час. Правил го е и друг път. Тясно и тихо е, толкова тихо, че може да чува собственото си дишане. То се забавя все едно всеки момент ще спре. Не, при него не се получава както по книгите — ритъмът на сърцето не се ускорява при напрежение, а замира в очакване.

Димитър ляга без да прикрива члена си. Косата му е прибрана в медицинска шапка, а ръцете — поставени встрани от тялото му.

— Никакво мърдане, шаване, почесване и т.н., ясно ли е?

— Разбира се.

— Изкуствени стави, клипсове от предходни операции, подвижни зъбни протези?

— Не.

— Не си изпитвал клаустрофобия, виждам... — разгръща картоната му. — Тапи за уши?

— Не.

— Добре — допира тя долните до горните си зъби, доволна, че Димитър няма да ѝ създава излишни разпавии.

Масата се задвижва навътре и капакът се затваря механично. Изведнъж Димитър усеща внезапен сърбеж по тялото — по челото, по краката, по корема. Налага си да не мисли повече за това. Тракането започва изведнъж. Все едно десеттина коне препускат от всички

страни на тръбата, в която се намира: отгоре, отдолу, встрани. Както и предишните два пъти, той си представя как конете го отнасят в космическа машина към небето. Гривите приличат на женски. Те се развяват разбъркано, а не както се случва по анимационните филми. Пред конете се очертава космическа гледка: звезди и планети, потулени в тъмнина.

Чува се остър стържещ шум и автоматичната врата на тунела се разтваря. Кушетката се изнася обратно, като все едно тялото излиза от фурна. Следва кратко обличане и още по-кратко изгонване в шумния несъвършен свят на болницата. После автобус, който да го отведе на магистралата на удобно за стоп място.

През нощта, преди да получи резултата, сънува препускащите коне. Те не са същите каквито си ги представяше в ядрено-магнитния тунел. Очите им са човешки и краката им препускат с увереността, че могат да летят. Събужда се от проникналата през щорите светлина. Смръщва се и бърза да отвори електронната си поща, откъдето да провери резултатите. Пуска лаптопа си и отива да пикае. Когато се връща, се нахвърля върху компютъра и набира кода за достъп до сайта.

Резултатът от изследването запълва екрана. Очите му преравяват данните за предишните притеснителни показатели. Всичко е в норма, но резултатът трябва да се изтълкува от рентгенолога. Ръцете се разтреперват. Димитър грабва табакерата от бюрото. Приближава се до прозореца и отваря широко очите си към слънцето. Трескаво търси запалка по перваза, където има навика да я оставя. Хваща я и пали с едно движение. Пламъкът лумва към цигарата, която е свил предварително от снощи. Дръпва дълбоко и изпъва голите си гърди. Косъмчетата по тях заблестяват. Стои така в продължение на десет секунди. Щом издишва, по лицето му се разлива усмивка. Всяка част от тялото му се затопля. Взима телефона си и набира:

— Пич, искам да си продам колата. Трябват ми пари спешно.

От отсрещната страна се разнася махмурлийско бърборене.

— За триста лева. Малко е, знам, ама ми трябват днес.

Възкликание.

— Идвам. До двацет минути съм при теб.

Димитър хвърля две шепи вода върху очите си. Обува се, наметва якето и се излюпва от панелния си блок. Измършавяла котка пресича

лениво през улицата. Вади дясната ръка от джоба си и поглажда колата. След това се намъква вътре и пали шумно. Моторът се изкашля. Автомобилът изплюва бензин през ауспуха.

#### ЦЪРКВАТА

Клисарката подрежда безшумно свещите върху маса в дъното на църквата. Лъчите на слънцето, така безразсъдно ярки навън, падат със страхопочитание върху мозайката на пода, все едно самите влезли да се помолят.

Димитър влиза задъхан. В ръцете си държи намачкани пари. Клисарката го оглежда подозрително — все едно очаква от него да започне да проси или да открадне масата заедно със свещите.

— Кажи, момче?

— Всички свещи.

— Ама ти целият трепериш!

— Дай ми всички свещи. Ето пари.

Клисарката отваря уста да попита нещо, но спира. След това заобикаля масата, блажена усмивка се разлива по лицето ѝ и изглажда чертите ѝ, доколкото е възможно. Прегръща го.

— Бог да те поживи момчето ми. Велико е Божието дело! — казва с тържество в гласа си.

Клисарката дълго не отдръпва отрудените си ръце от гърба му — тази жена е прекарала съзнателния си живот в църквата и макар вече да личи напредналата ѝ възраст, очите ѝ все още греят като на момиче.

Димитър наgrabва в шепи всички свещи и се запътва към олтара.

Не бърза да ги запали. Една по една. Една по една. Една по една. Лицата на светците по иконите заблестяват все повече и изражението им се променя с всяка запалена свещ. Безброй много пламъци играят по дрехите им, сключените им в кръст пръсти, издължените им лица. Иззад необичайния посетител отново се приближава клисарката и поставя длан на рамото му.

— Работя тук от четирийсет години, но за първи път виждам църквата да грее.

\* \* \*

Димитър гледа към провесените винени чаши на бара. Барманът стои под тях и бавно почиства една с кърпа. Оглежда я от всички страни, чашата проблясва и той почиства пак. После я поставя над главата си при другите и взима друга от прясно измитите чаши.

— Защо?

— Какво защо? — сякаш се връща отнякъде той.

— Защо не искаш да станеш свещеник? Та ти си по-подходящ от много други.

— Прекалено голяма отговорност е — отговаря бавно, а после полека забързва, докато накрая отново се връща към обичайния си ритъм на говорене. — Не че не съм готов да нося отговорност. Сега в момента се занимавам с един проект. Имам човек от общината — искаме да направим комуна за лечение на наркомани някъде в селата наоколо. Каузите ми малко си противоречат, но това е само на пръв поглед. Дефакто те се отнасят до две различни неща.

— Защо си се заловил с този проект?

— Защото мога. Имам практическия опит. Много хора от най-близкото ми обкръжение живеят с това нещо. Малко вероятно е те да спрат да употребяват наркотици. Но мога да направя така, че други помлади хора да се измъкнат.

— Познаваш ли много наркомани?

— Мноооооого. Един от най-добрите ми приятели е пътник в Краеград. Още когато бях в тая игра, исках да направя нещо, но нямаше как. Бях спрял за известно време, пак почнах. Поставих си условие да съм чист. Споменах на тоя човек от общината и двамата сериозно действат сега — той се запали.

— По програма ли? По модел ли?

— Има комуни, които работят и комуни, които не работят. Има неща, които не съм ги виждал никъде, сам съм си ги изработил и при мен действат. Общо взето — пълна заетост, да няма време човекът да мисли... Църква, работа и разговори. Нямаме нужда толкова от професионалист психолог, колкото от един друг.

— Защо да не намериш такъв психолог?

— Тук говорим за наркомания.

— Няма ли си трудни моменти, съмнения, всичко е толкова на място, че не е за вярване?

— Има големи драми в човешкия живот. Повечето от тях си създаваме сами. Преди три дни видях един съученик от началното училище. Личеше му, че е с умствена изостаналост — още от училището... Ровеше в кофите. Първото, което си помислих, е: „Ебахти интеграцията“. Жена ми работи по европейски проекти и трябваше да го презентира... а той е човек като нас. Това, че не може да чете и пише, не го прави по-долен. Дадох ѝ идеи какво биха могли да правят, за да ги включи в проекта... Той меси страхотен хляб — може да бъде интегриран. Жена ми представи проекта пред общината и беше одобрен.

— Сглобяваш автомати в завод, доколкото разбрах. Ако ти дадат възможност да работиш в други области, би ли?

— Искам да живея живота си красиво въпреки цялата лайнария. Разбра ме, нали?!

#### РОДИТЕЛИТЕ

— Как възприемат всички етапи от твоето развитие? Те ще узнаят все някой ден.

— До една седмица съм решил да им кажа. Няма начин, трябва да я боря тая ситуация. Знаят, че продължавам да пуша, знаят, че си мисля, че лекува, но не вярват.

— Добре, като виждат, че си по-добре... защо не вярват?

— Нямам идея. Баща ми е заместник-директор на полицейската школа. Ще го злепоставя, ако всичко излезе наяве.

— Даже напротив. Аз мисля, че ще се гордеят с теб.

— Трябва да намеря начин да поднеса темата подобаващо. Майка ми е винаги до мен. Тя знае, тя беше първият човек, на който казах, че спирам с наркотиците.

— Безумие е, че има страшни неща в живота на човека, освен това да го загубиш.

— Лесно ти е на теб. Идваш за един ден и си заминаваш. А аз трябва да живея с тия хора всеки ден. Родителите ми трябва да живеят с тях, детето ми. Ако разберат какво правя — горко на семейството ми.

— Но можеш да дадеш надежда на толкова хора, да промениш някои неща.

— Ще го направя. Но все пак няма как да не плащам данък общественото мнение.



Димитър пали цигара. Присвива очи и се заглежда в прозореца. Тъй като все още сме в заведението под земята, прозорецът остава на нивото на краката. Преминават обувки с токчета, мъжки обувки, притичва на дете.

#### ДЕТЕТО

— Не се ли притесняваш, че ще предадеш заболяването на сина си?

— Нищо в това заболяване не ме притеснява. То ми е дало само плюсове.

— Това ти е пътят, така ли?!

— Абсолютно. Пък и генетичните заболявания се предават през поколение. Той да му мисли — засмива се.

— Искаш ли да имаш още едно дете?

— Да, поне едно.

— На всички разправям, че съм се отрепал с малкия с найлон, но всъщност бях сам.

— Радвам се, че го сподели и с мен. Някак го знаех.

— Знам, че го знаеше.

Димитър вдига глава, поглежда ме, усмихва се, а после се взира отново в малкото прозорче до тавана на механата.

— Аз уча сина си на разни неща. Той ме учи да не го лъжа. Откача, като го излъжа. Възпитава ме в търпение. Да, нещата стават бавно. Беше решил, че иска да е лош. Обяснявах му, че хората могат да се справят с проблемите си с говорене. А не с бой. Не знам дали разбираш, но аз го моделирам, а това е привилегия!

Траян се приближава до мен и ми подшушва че трябва да приключваме. Питам го дали бързаме за някъде, а той обяснява, че всички тръгвали към някакъв купон и ние сме щели да минем оттам за малко, да се напушим, а после да се приберем. Обяснявам, че няма да пуша трева. Той поклаща глава така, все едно съм безнадежден случай и повдига вежди, за да покаже, че все пак след малко ще тръгваме. Навеждам се към Димитър и казвам с въздишка:

— Много ти благодаря за разговора.

Изключвам диктофона и се оглеждам уморено встрани. Приятелите ни приключват с бирата и се приготвят за ставане.

— Какво ще го правиш това? — пита.

— Не се притеснявай, ще използвам разказа ти за добро. Доколкото ми позволяват силите!

— Вярвам ти — стиска ръката ми силно, а после става и директно излиза навън.

Топла нощ е. Небето е беззвездно и навсякъде мирише на изгоряла трева. Тръгвам след групата, но не ми се разговаря. Ходим известно време и като че ли краеградчани за миг ме забравят. Влизаме във входа на панелен блок, а после директно в хола на обширен апартамент. Върху стар диван са насядали четерима-петима души. Ядат останки от салата с пластмасови вилици. Дори не ми се запознава с тях. Викам Траян в коридора и му казвам, че си тръгвам.

— Много рано е. Посред нощ. Да не се случи нещо? — пита, макар да знае, че е безсмислено да проявява учтивост.

— Друг път ще се видим — приключвам разговора и правя знак на Йордан, за когото бях забравила до този момент. Зад мен ли е вървял, до мен ли!

Той послушно тръгва обратно. Пожелаваме лека нощ на компанията и слизаме до долу с Траян, който ще ни изпрати.

— Какво става? — пита ме, а Йордан ме гледа с усмивка на всезнайко през облаци дим от поредната запалена цигара.

— Уморих се — казвам. Поглеждам към часовника си — пет без нещо сутринта е. В далечината се развиделява. Слънцето повръща оранжеви небеса в безподобен изгрев. Вдишвам рязко и заявявам: — Колко човека край мен живеят по този начин?

— Ами аз например! — отговаря Траян все едно смело отблъсква нападка.

— Да... — замислям се и добавям съвсем спокойно: — Точно така.

Обръщам се, без повече да правя опити да се сбогувам. Евакуирам се бързо към колата. Йордан и Траян разменят реплики прави и с полууста, а после Йордан се качва във фолксвагена и потегляме. Още на излизане от Краеград миглите ми клепват. Събуждам се в сивата студенина на магистралата малко преди София. Йордан поглежда към мен и се усмихва, а после отново се взира в пътя. Протягам се и го потупвам по ръката. Излишно е да казвам иначе добре заслуженото „благодаря“. Сигурна съм, че е взел точно толкова

от Краеград, колкото и аз. После отново затварям очи. Заспивам с усмивка.

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.